

Потеряйко С.П., Коваленко С.Д., Тищенко В.О.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ

На даний час існує багато підходів до визначення поняття ефективності управління. Узагальнення різних підходів дало можливість запропонувати наступне визначення: ефективність управління – це результативність функціонування системи і процесу управління як взаємодії керуючої і керованої систем, що забезпечує досягнення цілей діяльності організації (установи).

Для оцінки ефективності управління використовують трудові, вартісні, інформаційні, технічні показники. Найбільш загальні із них – **оперативність** роботи органу управління, **надійність** і **оптимальність** системи управління.

Оперативність роботи органу управління відображає своєчасність виконання постанов, наказів і розпоряджень вищестоящих організацій, керівників. Коефіцієнт оперативності (K_{on}) визначають за формулою [1]:

$$K_{on} = \frac{\sum t_n t_o}{t_n} \quad (1)$$

де: t_n – встановлений строк виконання відповідних документів, днів;

t_o – відставання від прийнятого строку виконання, днів.

Надійність системи управління відображається у безпосередньому її функціонуванні, яке забезпечує досягнення цілей організації. Показники надійності системи такі: безвідмовність (безперервне збереженні працездатності); готовність (ефективне збереження працездатності); відновлюваність (швидке усунення збоїв у роботі і відтворення здатності функціонувати у заданому режимі). На практиці висока надійність управлінської системи організації забезпечується при науково обгрунтованій структурі управління та інформаційної системи, раціональній технології процесів управління, правильному підборі і розстановці кадрів, ефективному стилі управління тощо [1, 2].

Оптимальність системи управління характеризується рівнем застосування сучасних економіко-математичних методів для розробки управлінських рішень, обгрунтованістю співвідношення централізації і децентралізації управління, керованістю організації та ін. Керованість організації показує рівень забезпечення заданої організаційної стійкості і своєчасність переведення її з одного кількісного (якісного) стану в інший, що відповідає поставленій меті.

Коефіцієнт ефективності управління (K_{ef}) відображає ступінь використання потенціальних можливостей організації [1, 2]:

$$K_{ef} = \frac{\Phi}{\Pi} \quad (2)$$

де: Φ – фактичний результат діяльності організації, (прибуток), кошти;

Π – потенційні можливості організації, (прибуток), кошти.

Ефективність управління можна оцінити за іншими загальними показниками, які характеризують стан системи управління, а саме: коефіцієнтом якості використання управлінських робіт; коефіцієнтом стабільності кадрів; коефіцієнтом, що характеризує співвідношення між темпами зростання обсягу завдань організації і витратами на управління. Як часткові показники, що характеризують організацію праці управлінського персоналу застосовують також коефіцієнти: використання робочого часу і кваліфікації кадрів, умов праці і організації робочих місць та ін. На підставі зазначених коефіцієнтів визначають зведений коефіцієнт рівня організації управлінської праці.

Практичним результатом удосконалення системи управління може бути зниження витрат на управління, яке досягається за рахунок скорочення чисельності працівників апарату управління і підвищення продуктивності

праці. Проте не будь-яке вдосконалення управління призводить до зниження питомих витрат на управління. Оскільки управління є складовою діяльності організації (установи), то свідченням підвищення його ефективності може бути зростання економічних показників господарювання при незмінних, або навіть дещо зростаючих витратах на управління.

Діючі, або запроєктовані системи управління можна оцінити за такою формулою [1, 2, 3]:

$$E_v = \frac{E_p}{E_A}, \quad (3)$$

де: E_p – ефективність діяльності організації, яку визначають як відношення фактичного прибутку до планового, кошти;

E_A – економічність апарату управління, яку визначають як відношення фактичної чисельності працівників апарату управління до нормативної, кошти.

Оцінюючи ефективність заходів удосконалення організації управління, слід врахувати, що фактичний ефект від такого удосконалення значно вищий суми економії витрат на управління.

Таким чином, удосконалення системи управління призводить не тільки до підвищення продуктивності праці управлінського персоналу в системі МНС, а й сприяє кращій організації і підвищенню результативності праці всіх працівників організації, крім того, підвищується загальна культура організації, зміцнюється дисципліна праці, поліпшуються умови, за яких людина в повній мірі може розвивати свої здібності.

Запропоновані математичні залежності дозволяють оцінити ефективність управління структурних підрозділів МНС України та підвищити кінцевий результат роботи за рахунок удосконалення управлінської діяльності.

Список літератури:

1. Економічний аналіз : Навч. посіб. / За ред. Акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001.
2. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За ред. В.Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, 2002.
3. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. Навч. посіб. – К.: Каравела, 2003.